

KEET

KEET

edith smit

Eerste druk: Augustus 2018
© Alle rechten voorbehouden.
ISBN: 9789402178838
Uitgever: Brave New Books (bravenewbooks.nl)

Proloog

Jolijt noemde het de venijnige ouderdom, een staat van chagrijn en ontevredenheid. Bij haar moeder Keet uitte zich dat in korzelige opmerkingen en lange tirades vol zelfbeklag. Ze gaat er eens goed voor zitten, dacht Jolijt zodra ze haar moeder aan de telefoon kreeg. Ook zonder skype kon ze zich moeiteloos een beeld vormen van de negentigjarige die de hoorn van de ouderwetse telefoon vastklampte alsof het haar reddingslijn was. Notitieboekje bij de hand, want daarin had ze alles genoteerd wat in de afgelopen dagen hopeloos verkeerd was gegaan. De medewerksters van de thuiszorg, buurvrouwen, de bezoeksters van ‘de kerk’ iedereen koos het hazenpad zodra die zwarte lijst aan de orde kwam. Helaas, voor Jolijt bestond er geen uitweg. Van de enige dochter werd verwacht dat zij geduld en aandacht kon opbrengen.

“Hoe is het, mam?” “Vreselijk kind, het is vreselijk hier. Ik heb vanochtend drie kwartier moeten wachten op iemand van Saartje Thuiszorg om me te douchen. Dan belooft zo’n vrouw dat ze er om acht uur zal zijn, maar ze kan waarschijnlijk niet eens klok kijken. Drie kwartier in mijn duster gezeten en steeds naar de bel gelopen om te controleren of die niet stuk was. Dat had ook gekund, de hele installatie deugt niet en de VVE doet niets. Als ik de zogenaamde voorzitter benader zegt hij dat hij niet elke dag de bellen kan controleren, want hij moet ook naar zijn werk. Werk? Hij is een bejaarde. Als je hem over de galerij ziet sloffen denk je dat hij niet lang meer heeft. Maar wel voorzitter van de VVE worden, want daar krijgt hij een vergoeding voor, die ouwe centenbijter...”

“Maar nu ben je lekker gedoucht en kan je koffie gaan drinken. Toch?”

“Ja, ja, jij denkt dat het allemaal zo makkelijk gaat. Nou, die zogenaamde thuiszorgster laat de natte handdoeken op de grond vallen en ze zeemt echt de muren van de douche niet even. Nee, dat mag je moeder oplossen. Negentig jaar oud en door mijn zere knieën zakken om handdoeken op te rapen, zo slecht is het gesteld met de thuiszorg. En nu blijkt dat de buurvrouw het verkeerde merk koffie voor me heeft gekocht. Van die dure Douwe Egberts, terwijl ik nog zo had gezegd dat ik het huiskoffie wilde. Uit de folder, want ik had alle kortingen aangestreept. Je denkt toch niet dat ik dure koffie kan kopen van mijn AOW’tje? Jij doet dat trouwens ook verkeerd. Als we samen boodschappen doen kijk jij naar de dingen die op ooghoogte staan, maar je moet naar de onderste plank kijken, daar staan de voordelige artikelen. Je bent 65, dan mag ik toch verwachten dat je zoiets weet. Kijk omlaag...”

“Hoog Sammie, kijk omhoog Sammie, dat was zo’n leuk liedje van Ramses Shaffy, weet je nog?” Jolijt vouwde haar was op, terwijl ze af en toe een korte reactie in haar telefoon sprak. Eigenlijk was dat niet nodig, want Keet ging gewoontegetrouw op in haar eigen monoloog.

“En die thuiszorgster draagt een trui en een spijkerbroek. Vreselijk, zoiets moeten ze verbieden bij Saartje. Vroeger droegen verpleegsters een uniform met een mooi wit kraagje. Zo’n zuster zag er tenminste keurig uit. Mijn buurvrouw is secretaresse. Dat heet volgens haar tegenwoordig management assistente. Allemaal onzin, want ze draagt echt geen deux-pièces naar haar werk. Ook een spijkerbroek, net als jij trouwens. Maar je bent 65! Gedraag je naar je leeftijd zou ik zeggen...”

Jolijt zuchtte, nu begon het historisch kleding overzicht. Hoe beeldig hadden de dames eruit gezien die gingen dansen bij Pschorr op de Coolsingel. In changeant zijden jurkjes swingden ze op de muziek van de Ramblers. En de witte schortjes van de serveersters bij Heck’s, ook onvergetelijk.

Keet 2018

Het is toch wat, die Metoo berichten. Het lijkt wel of alle vrouwen ineens herinneringen willen delen aan grijpgrage mannen. Ik lees het met stijgende verwondering. Er is niets nieuws onder de zon. De pastoor bij wie ik vroeger zondags op schoot moest zitten, dwaalde met zijn gerimpelde handen vaak af naar mijn grote witte onderbroek, een directoire heette dat toen. Ik rende dan altijd snel weg om tikkertje-met-verlos te gaan spelen. De pastoor vergreep zich vervolgens gretig aan ander vlees, namelijk het draadjsvlees naast de spruitjes. Op zondag nodigden mijn ouders hem nog al eens uit om te blijven eten. Ze beschouwden het als een grote eer als hij bleef. Hij preekte zo mooi over deugdzaamheid en kuisheid.” Ja meisjes, dat is belangrijk” zei hij tegen mijn zussen en mij en ik sjarde mijn grote witte onderbroek dan snel omhoog, want het elastiek van zo’n ding begaf het nogal eens.

Later had één van mijn zussen een “dienstje” bij een rijke familie in Kralingen. Eind dertiger jaren. De keurige havenbaron was net zo geïnteresseerd in vrouwen als in de scheepvaart. Zijn echtgenote stelde haar luxe leventje veilig door altijd een andere kant op te kijken als de heer des huizes, in grote staat van opwinding, de dienstbodes achtervolgde. Na het nuttigen van een ruime hoeveelheid port, sherry of cognac strompelde hij vaak naar de keuken in het souterrain. Eén keer liet hij daar vol verwachting zijn broek zakken en mijn zus fluisterde ”ach, heeft’ie maar zo weinig?” Het personeel gierde het uit van de lach. Toen hij dronken in slaap viel in de gebloemde fauteuil van het hoofd van de huishouding, lieten ze hem zitten met zijn pantalon op zijn enkels. Dat leidde nog tot hilarische taferelen nadat zijn beide zoons hem daar vonden. “Wat is er met pa?” vroeg de ene. De andere keek zwijgend toe. Waarschijnlijk omdat hij zijn vader al eens in eenzelfde positie had aangetroffen en de jacht op dienstmeisjes kwam hem natuurlijk ook bekend voor. Zoiets is genetisch bepaald zouden ze nu zeggen. Wisten die meisjes van toen veel. Het was voor hen alleen zaak om de avontuurlijke heren te ontwijken. Metoo, ach, de vrouwen van mijn generatie kunnen er wel een boek over schrijven. Maar de meesten zijn al net zo dood als hun belagers en aan al die grijpgrage handen kleeft geen wellustig vlees meer.

Mijn dochter Jolijt was begin jaren zeventig echt een dolgedraaide feministe. Geen enkele man deugde in haar ogen. Je zou dan verwachten dat de Heilige Geest op

haar was neergedaald toen ze zwanger bleek van baby Anna, ook al zouden mijn man en ik dat verhaal niet snel hebben geloofd. In plaats daarvan vertelde ze dat de vermoedelijke vader naar Engeland was gevlucht toen hij het heugelijke nieuws van de aanstaande geboorte vernam. Ik vond de term vermoedelijke vader mogelijk nog erger dan die zwangerschap. Daaruit bleek natuurlijk dat er nog meer kanshebbers waren. En wij maar denken dat onze dochter haar handjes netjes voor haar hot pants hield wanneer een langharige hippie een aanval in die richting ondernam. Niet dus. Ze was zwanger geraakt op een of ander muziekfeest in Kralingen. Dat klonk zo keurig, Kralingen, maar het gaf echt geen extra cachet aan die zwangerschap.

Ik moet toegeven dat ze het aardig heeft gedaan na de geboorte van Anna. Een studie, een baan en een leuk huisje in de polder. Natuurlijk wel met mijn onmisbare hulp als kinderopvang. Toen Anna zelf kinderen kreeg riep Jolijt dat ze lid was van de Bond van Weigeroma's en dat ze er niet over peinsde om op te passen. Daarvoor had ze haar vrijheid veel te lief. Tja, zo slim had ik ook moeten zijn. Maar ik wilde niet dat ze een bijstandsmoeder zou worden, dus zorgde ik dat ze kon blijven werken. In plaats van aankloppen bij de Sociale Dienst voor een uitkering kreeg ze daar een baan.

Keet 1930

De vader van Keet trachtte het Maatschappelijk Hulpbetoon te mijden, wat niet eenvoudig was met de toenemende werkloosheid. In de Kipstraat stonden rijen mannen tevergeefs te wachten op werk. Als dat niet kwam restte hen geen andere activiteit dan stempelen. Gelukkig was er ook nog het inkomen van zijn oudere dochters die bij schoonmaakbedrijf Drop werkten. "Drop knapt 't op" stond er op de reclameborden en hij hoopte dat het nog heel lang zo zou blijven. Zelf scharrelde hij wat als straatventer en soms als los arbeider in de haven. Keet was het laatste kind in het gezin. Twee was ze nu en er diende zich gelukkig geen nieuwe zwangerschap meer aan. Al paste hij er wel voor om te vroeg te juichen. Zijn zesde kind, een zoon, hadden ze destijds Benjamin genoemd in de hoop dat het de hekkensluiter zou zijn, voor altijd het jongste kind. Toch volgden er nog drie koters. Zijn vrouw had op haar vijfendertigste al grijs haar dat in niet gefatsoeneerde slierten voor haar ogen hing. Al haar tranen leken ingedroogd, haar blik was dof en dor. De hoop op een beter bestaan hadden ze opgegeven.

De ouders van Keet waren met het landloze proletariaat van de 'eilanden' richting Rotterdam getrokken. Tijdens de agrarische crisis voegden ze zich bij de stroom migranten die wel brood zag in het stadse leven. In de havens was genoeg werk en ook bij brouwerij Oranjeboom en de margarine industrie Van den Bergh. Veel gezinnen vestigden zich in de nieuwbouw op Zuid, huizen die vanaf 1880 in de Rosestraat en de Oranjeboomstraat werden gebouwd. Een woonkamer, keuken en twee bedsteden. Het leek aanvankelijk ideaal, maar na de komst van heel veel kinderen barstten de woninkjes bijna uit hun voegen. Het leven speelde zich, zeker voor de jeugd, voornamelijk op straat af, daar was tenminste nog enige ruimte. Keet werd van jongs af aan al met haar zussen meegestuurd om toe te kijken als zij gingen touwtje springen of bikkelen. Het duurde enige tijd voordat ze besepte dat maar één vrouw in de omgeving bekend stond als haar mamma. Ze werd immers omringd door tal van grote meisjes die haar bemoederden. Rond haar tweede drong het pas tot haar door dat de vrouw met de mattenklopper en het wasgoed haar moeder was. Ze leek een zwijgzaam type en Keet gaf dus de voorkeur aan het gezelschap van haar vrolijk springende en zingende zussen.

Een opmerkelijke crisis in het gezinsleven deed zich voor nadat haar oudste zus van vijftien een Italiaanse schoorsteenveger leerde kennen, op de Rotterdamse kermis.

Ze zei dat ze achttien was en de Italiaan nam dat grif aan nadat hij de rondingen van de blondine had geïnspecteerd. Als bijverdienste maakte hij beeldjes die hij op straat verkocht en dat werden erg wulpse beeldjes omdat de zus van Keet model stond. Verder speelde hij prachtig op zijn mandoline en hij zong erbij over amore. Voeg dit alles bijeen en de afloop viel te raden. De vader en moeder van Keet werden jonge grootouders. Er was weliswaar in hun gezin een mond minder te voeden, maar ze misten ook het inkomen van hun dochter en de firma Drop knapte dat niet voor ze op. Keet merkte er weinig van dat er een zus was verdwenen. Of het moest zijn dat er in de bedstede iets meer plaats ontstond. Ze sliep aan het voeteneinde en als ze wakker werd waren er twee groezelige voeten minder om tegen aan te kijken.

Keet 2018

Net toen ik een dutje wilde gaan doen, kwam Anna langs. Ik kneep even in mijn wangen voor een kleurtje, want ik wil niet een grootmoeder lijken die de hele dag ligt te suffen op de bank. Beetje lippenstift en klaar was Keet.

“Oma, waar heb jij je fotoboeken?”

“Goeiemiddag kind, laten we daar eens mee beginnen. Een fatsoenlijke begroeting vind ik een teken van beschaving. De fotoboeken liggen in het grote dressoir. In de lade onder het Perzische kleedje. Ik hoor nog wel of je ze wilt inzien en zo ja, welke exemplaren.”

“Ja, natuurlijk wil ik ze zien, anders vraag ik er niet naar. Je hebt toch een paar foto's van je zussen? Ik zag er één bij mamma, een foto van jouw oudste zus met een draaiorgel. Ma zei dat ze met een Italiaan was getrouwd. Hij was eerst schoorsteenveger en later kochten ze dat orgel. Zo'n ding maakt trouwens een pestherrie. Op de hoek van de markt staat er altijd één. Ik zei laatst tegen die man die er naast stond dat ik alleen geld wilde geven als hij beloofde ermee te stoppen.”

“Dat is niet erg aardig van je. Draaiorgels horen bij onze cultuur en mijn zus verdiende er een goede boterham mee. Ik weet niet wat dat is met jouw generatie. Jullie hebben geen greintje respect voor dingen van vroeger.”

Anna opende de lade met de fotoboeken en ze haalde het oudste album eruit. Jaren dertig, veertig schat ik zo. Eén van mijn zussen poseerde bij Pschorr. In een beeldig jurkje van changeant zijde. Vrouwen kleedden zich nog leuk in die tijd. Dat kan je nu wel vergeten. Anna draagt dezelfde spijkerbroeken als Jolijt. Een tikje afgesleten, met een slobbertrui erboven. Jolijt vult die beter, dat dient gezegd. Mijn kleindochter lijkt qua postuur meer op de vriendin van Popeye. Ja, ik weet wie dat is. Popeye is namelijk uit mijn tijd.

De plotselinge belangstelling voor mijn familie ontging mij, maar de vondst die Anna deed leidde ogenschijnlijk tot grote emotie. Het fotoboek werd voorzichtig op tafel gelegd en ik zag mijn zus met haar draaiorgel voor Heck's lunchroom, vlakbij de Coolsingel. Dat moet dus eind jaren dertig zijn geweest, in elk geval voor het bombardement.

“O, ja, nu weet ik het zeker. Het grijpt me naar mijn strot. Echt oma, dit had ik niet durven denken. Ongelofelijk. Niemand gaat dit geloven, maar ik voel het. Ik voel het gewoon.” Mijn kleindochter zei het bibberend.

Ik schonk port in een glas. Tegen zo veel emotie ben ik doorgaans niet bestand en elk excuus is trouwens goed genoeg voor een lekker glaasje.

“Ik begrijp het niet helemaal, kind. Neem een portje, daar knapt een mens van op. Zo vaak kom je nou ook weer niet langs, dus laten we er maar iets feestelijks van maken. Leuk die foto’s van Anna. Ja, mijn oudste zus had dezelfde naam als jij. Toevallig, vind je niet?”

Anna pakte de fles port en schonk een stevige slok in een limonadeglas. Typisch de jeugd, een volstrekt gebrek aan decorum.

“Oma, dat is geen toeval. Laat me even bijkomen, dan leg ik het je erna uit.”

Ik snakte naar mijn dutje, maar liet het niet merken. In plaats daarvan ging ik op zoek naar een zakje kaaskoekjes uit het kerstpakket van vorig jaar. Jolijt zegt altijd dat ik te weinig in huis heb als er zich visite aandient en ik wilde dit keer goed voor de dag komen. Na wat gerommel en gescharrel diepte ik de kaasknabbels op uit een blik met de afbeelding van meester Prikkebeen op het deksel. Geen mens weet meer wie dat was, maar ik natuurlijk wel.” Dag, mijn lieve Ursula, ik ga naar Amerika” zei hij tegen zijn zus, vlindernet in de hand. Dat boek moet nog ergens liggen, misschien willen Janis en Joplin het wel hebben. Hoewel, die kinderen zijn geloof ik al zestien en tegenwoordig schijnt niemand meer te lezen. Ontlezing noemen ze dat op de radio.

“Wat zoek je nou, oma? Deel je spullen eens overzichtelijk in. Gooi alle ouwe zooi weg. Je bewaart zo veel dat je niets kunt vinden als je het nodig hebt. Ik kom wel een keer ruimen. De boel aan kant, je hoofd op orde, dat hangt allemaal samen.” Anna had weer dat irritante toontje. Die oude meisjes van veertig hebben overal verstand van en zullen de generaties boven hen wel eens even van advies dienen. Als ze haar eigen hoofd beter op orde wil hebben kan ze beter beginnen met het uitmesten van dat vervallen dijkhuis in de polder.

Nadat ik de kaaskoekjes op een beeldig Wedgewood schaalte had gelegd, zag ik op de verpakking dat de houdbaarheid al een half jaar was verstreken. Dan waren ze blijkbaar toch uit een kerstpakket van een paar jaar geleden. Allemaal onzin,

houdbaarheidsdata. Vroeger stonden die nergens op en ik heb nooit iets gehoord van massale sterfte door het ontbreken ervan op een verpakking. Ik gooide het cellofaan gauw weg, voordat Anna weer zou gaan zeuren.

“Getver, oma, die dingen zijn oud en taai. Heb je wel gekeken tot wanneer ze goed blijven?”

“Natuurlijk kind, ik ben niet achterlijk of zo. Het is nu januari en ze zijn uit het kerstpakket van afgelopen december. Die lieve mevrouw van de kerk bracht het langs. Voor de mensen die zelf niet meer naar de kerk kunnen gaan, zoals ik. Met Pasen krijg ik vast weer een bosje hyacinten van haar. Ja, die mevrouw is erg attent voor oude mensen als ik. Dat kan je niet van iedereen zeggen. Het lijkt soms of ouderen als derderangs burgers worden beschouwd. Maar wij hebben wel het land opgebouwd.”

“Onbegrijpelijk, dat oude mensen zoiets altijd zeggen. Alsof andere generaties geen poot hebben uitgestoken. IEDEREEN die werkt bouwt het land op, ALTIJD, dat is echt niet aan jullie voorbehouden. En bovendien heeft jouw generatie ook het meest geprofiteerd van al die inspanning. Woekerwinsten op huizen, pensioen halverwege de vijftig, noem maar op. Je moet niet overdrijven, hoor, oma.” Mijn kleindochter trok haar knokige schouders op en deed alles wat ik zei af als wartaal van iemand die terug was gekeerd naar de aap-noot-mies fase van haar bestaan. Maar zo is het toch mooi niet. De wortels van grijze haren prikkelen de hersens tot interessante actie, neem dat maar van mij aan.

Anna veranderde van onderwerp, omdat ze mij waarschijnlijk niet te veel tegen zich in het harnas wilde jagen. Met het fotoalbum voor zich vroeg ze honderduit over mijn oudste zus, haar naamgenote dus. Ze overleed in 1950, net 35 jaar oud. Complicaties bij de bevalling van haar vijfde kind. Haar man verkocht het draaiorgel en keerde terug naar Italië waar zijn moeder voor de kinderen ging zorgen. We hebben nog één keer een ansichtkaart gekregen met een man in een gondel erop. Hij had alleen zijn naam en die van de kinderen op de achterkant geschreven. De namen ben ik vergeten. Het oogde allemaal als Romeo en Julia of zo.

Keet 1935

Er waren paarden sleperswagens en handkarren, maar ook al aardig wat auto's. Er was een groot aantal nog te dempen waterwegen, zoals de Rotterdamse Schie, de Leuvehaven en de Delftsevaart. En het rook anders dan vele jaren later. De lucht van vis, teer, kolengruis, zaagsel en kruiden blies door de sloppen en waaierde uit naar de betere wijken. De gegoede burgers weken uit naar de rand van de stad zodra de stank in de zomer hen te veel werd.

Keet woonde met haar ouders in de krappe woning aan de Rosestraat toen haar vader plotseling aan het werk kon bij bierbrouwerij Oranjeboom. Ze verhuisden naar de Van der Takstraat op het Noordereiland. Dat was pas een eiland geworden door het graven van de Koningshaven, eind negentiende eeuw. De Van der Takstraat was de eerste straat die werd aangelegd op het nep-eiland en gemeente-architecten pochten al dat het de P.C. Hoofdstraat in Amsterdam zou evenaren. Aanvankelijk leek dat ook zo. Het werd een prachtige winkelstraat met zelfs een filiaal van Vroom en Dreesman. Keet's ouders kregen een huis boven een druk beklant café. Vooral in de weekenden deed ze geen oog dicht door het lawaai dat werd veroorzaakt door de schippers die hun loon verbrasten in kroegen met de lonkende reclame "Drink louter kabouter."

Wat een geweldige plek om te wonen, het Noordereiland. Het plantsoen op het burgemeester Hofmanplein stond wijd en zijd bekend om haar bijzondere schoonheid. Je kon er heerlijk flaneren en Keet ging er graag met haar vriendinnetjes naar toe. Ze besepte gauw hoe veel geluk ze hadden met de nieuwe woonomgeving. Het leek wel of die alle middenstanders uit Rotterdam aantrok. Zo veel winkels, gevoegd bij de bedrijvigheid aan de kades. De schepen lagen soms vijf rijen breed. In het jaar dat Keet naar de bewaarschool ging dook ene meneer Vlasblom van de Hefbrug. In latere jaren zou zulk onbezonnen gedrag worden bestraft, maar hij werd in 1933 gehuldigd op het stadhuis. De man die zijn heldenstatus wilde evenaren, Tabbernee, moest zijn poging met de dood bekopen. De moeder van Keet huilde toen ze dat hoorde. "Die jongens wagen hun leven voor niks. Ik hoop maar dat Benjamin niet zoiets idioots doet". Het hele gezin moest lachen om die opmerking. Benjamin was al bang om te verdrinken als hij naar het badhuis moest. Vrouwen met pothoeden en schoenen met riempjes over de wreef, Keet bewonderde hen vanaf een bank in het plantsoen. Zo wilde ze later ook worden. Elegant modieus

en zelfbewust. Mannen mochten dan eeuwige roem nastreven door een duik van de Hefbrug, zij wilde wel iets meer dan dat. Prinses worden, zoals prinses Juliana bijvoorbeeld. Haar zussen lachten haar uit als ze dat beweerde. Prinses werd je door in de juiste wieg te belanden en die stond nu eenmaal niet aan de Rosestraat. “Maar dat is toch niet eerlijk?” zei Keet, met een verontwaardiging die de toekomstige socialiste sierde. Ze kreeg een onverschillig schouder ophalen als antwoord. Zo ging het in het leven nu eenmaal. Als je voor een dubbeltje geboren bent, dan wordt je nooit een kwartje. Louis Davids zong dat in een druk bezochte film. De oudste zussen hadden er wel een kwartje voor over om die, op de derde rang, in de bioscoop te zien. Hun vader vond dat vreemd. Hij kon voor een kwartje een half ons shag van Van Nelle kopen en daar deed hij langer mee dan zo’n film duurde. In de zomer van 1935 ging Keet met haar oudste zus Anna, achter de kinderwagen met de tweede baby erin, lopend naar Feijenoord om te zien waar het nieuwe voetbalstadion zou komen. Hun broer Benjamin voetbalde graag en goed. Hij hoopte op een plek in het elftal van Feyenoord. Maar, ja, zijn vrienden koesterden hetzelfde ideaal. Voetbal was de grote gelijkmaker. Ook als je wieg in de Rosestraat had gestaan kon je een geweldige toekomst tegemoet zien, Koning Voetbal had immers vele prinses. De troonpretendent was natuurlijk Puck van Heel, ook een jongen van Rotterdam-Zuid. Dankzij hem werd Feyenoord een aantal keren landskampioen. Geen wonder dat hij de eerste paal voor het stadion mocht slaan. Zo beroemd wilde Benjamin ook wel worden.

Keet bungelde vermoeid aan de arm van Anna. De wandeling vergde voor een zevenjarige heel wat inspanning. Af en toe begon de baby in de kinderwagen te jengelen. Geroutineerd legde de jonge moeder hem dan op zijn andere zij, zodat hij geen last had van de zon. “We gaan straks lekker een ijsje halen bij Jamin” beloofde Anna “Laat de armoede pest maar krijgen”. Keet stapte gelijk stevig door. Zo’n beloning maakte de lange afstandsmars meer dan goed.

De winkels van Jamin waren prachtig. Kroonluchters, spiegels en glimmend houten lambrisering. Er waren al een paar honderd filialen in de jaren dertig allemaal met die mooie zwierige gouden letters op de etalages. Deftige dames zeiden niet Jamin, maar Zjaa’men. De zus van Keet kwam er graag. Het was haar grote voorbeeld. Ooit zouden haar man en zij geen straatventers of orgeldraaiers meer zijn, maar een grote stap maken naar een echte winkel. Salvatore had al een mooi pand op het oog aan de Zaagmolenstraat. Haar ouders hadden zich met het jonge stel verzoend na de komst

van het derde kind of zo, en zelfs zij zagen nu dat de mix van Italiaans en Rotterdams bloed een goede toekomst niet in de weg stond.

“Kunnen we ook eens naar de diergaarde op de Kruiskade?” vroeg Keet, die graag een voorschot nam op de ambitieuze plannen van Anna. Ze was al eens en keer met haar mee geweest naar het zwembad aan de Tuinderstraat, een zijstraat van de Oude Binnenweg. Dat was een enorme luxe, want één keer zwemmen kostte 35 cent.

“Zus” Braun trainde er en die was heel beroemd, dus iedereen begreep wel dat het gewone volk er niet gemakkelijk toegang kreeg. Maar dat je er kon komen als je wieg in de Rosestraat had gestaan vervulde haar toch met trots. Je wist maar nooit, een prinses was misschien te hoog gegrepen, een rijke juffer leek haalbaar.

“De diergaarde is een sociëteit, dat betekent dat je lid moet zijn om er in te mogen en alleen deftige mensen kunnen er in. Dat is niet voor het gewone volk, zussie. Salvatore moet wel een paar winkels op de Hoogstraat of zo openen voordat je met ons mee kan naar de diergaarde. Maar wat maakt het uit? Al die beesten stinken vreselijk en als er één ontsnapt wordt je opgegeten.” Anna deed alsof ze een hapje uit de hand van haar kleine zusje nam. Keet had al gelijk geen zin meer in de beestenboel aan de Kruiskade. Wat haar betreft mochten ontsnapte tijgers de rijke mensen opeten. Die aten de hele dag taartjes, dus ze waren lekker vet.